

Motion

1977/78:169

av Magnus Persson

med anledning av propositionen 1977/78:57 om riktlinjer i den fysiska riksplaneringen för vattendrag i norra Svealand och Norrland

I propositionen 1977/78:57 redovisas vilka vattendrag som bör undantas från fortsatt vattenkraftsutbyggnad. Propositionen behandlar bl. a. en rad utbyggda älvsträckor i älvar som redan byggts ut. Klarälven är en av många älvar som berörs.

För Värmlands del har två objekt, Strängsforsen och Klarabro, i analysen av bevarandevärdena tillförts den *högsta bevarandeklassen*. I vägningen mot elkraftsintressena har de placerats i resp. klass 3 B och 3 A. Objektet Värnsjön har i slutvägningen placerats i klass 2.

När länsstyrelsen på anförda skäl tagit ställning mot utbyggnad av Strängsforsen och Klarabro har den tagit starkt intryck av den lokala opinionen mot ytterligare utbyggnad av vattenkraften i övre Klarälven, vilken kommit till uttryck på många sätt.

Frågan om aktuella kraftverksutbyggnader i Klarälven har varit föremål för många debatter och lokala opinionsyttringar.

Kommunfullmäktige i f. d. Finnskoga-Dalby kommun beslöt vid sitt sista sammanträde 1973-12-16 att avstyrka utbyggnad av vattenkraften i Klarälven. Beslutet fattades efter votering, varvid 30 ledamöter röstade mot och 2 ledamöter röstade för utbyggnad; 5 ledamöter avstod från att rösta. Kommunfullmäktige i Torsby kommun (nuvarande storkommun) har vid sammanträde 1974-10-31 *enhälligt* beslutat avge följande yttrande: "Kommunen *avstyrker* utbyggnad av Strängsforsen och Klarabro, men anser sig med tvekan kunna tillstyrka utbyggnad av Värnsjöprojektet och Edsforsen."

Beträffande Värnsjön anser dock kommunen att så stora bevarandevärden även där raderas att en utbyggnad bör komma till stånd endast i yttersta nödfall.

Länsstyrelsen har i sitt remissyttrande inte tagit slutlig ställning till Värnsjön. Länsstyrelsen anser att en ytterligare och mera ingående prövning av objektet Värnsjön är påkallad.

Jag anser att även projektet Värnsjön är betydelsefullt från bevarandesynpunkt men torde ändå vålla betydligt mindre skadegörelse om vi jämför Värnsjön med Strängsforsen. I anledning därav är jag beredd att, i avvaktan på kompletterad begärd utredning, ändå placera objektet Värnsjön inom områden som enligt propositionen f. n. inte undantas genom förhandsbeslut. Värnsjön är dessutom enligt många bedömare ett objekt som skapar hög sysselsättningseffekt. Övervägande skäl talar för att den aktuella älvsträckan mellan Kärrbäckstrand och Höljes undantas från vattenkraftsutbyggnad.

Jag anser att en fortsatt vattenkraftsutbyggnad i Klarälven är förödande för den bofasta befolkningen och inte står i rimlig proportion till den utvinning som exempelvis Strängsforsen ger.

Fisket skulle skadas för all framtid, och den internationellt uppmärksammade sötvattensbaserade Klarälvsaxen skulle mista sitt sista och enda reproduktionsområde. Därigenom skulle laxartens fortsatta bestånd äventyras. Det är således ej laxfiskets handelsvärde som är avgörande. Frågan gäller en djurarts utrotning. Harr och storöring har ett fint och livskraftigt bestånd i den aktuella forssträckan, och självfallet kommer en kraftig åderlåtning av nuvarande bestånd att ske vid en eventuell kraftverksutbyggnad. Klarälven är den sydligaste älvsträckan med ett fint naturligt harrbestånd. Jag finner det vara av största värde att till efterkommande generationer bevara älven och fisket. Värdet av såväl ortsbefolkningens fiske som sportfisket är betydande.

Enligt min mening är det ytterst angeläget att de sista forssträckorna i Klarälven bevaras. Turismen är under snabb utveckling i Klarälvsdalen och norra Värmland. Såväl sommar- som vinterturismen har snabbt ökat. Inte minst för sommarturismen har den ursprungliga landskapsbilden – dvs. de långa forsområdena – stor betydelse. Möjligheten att få se och uppleva forsande vatten i Syd- och Mellansverige är något i det närmaste unikt.

Det främsta motivet för en hög värdering från bevarandesynpunkt av Strängsforsen och Klarabro är det redan nu stora och av allt att döma växande intresset från rekreationssynpunkt som riktas mot den långa forssträcka vilken berörs av båda projekten. Dessa skäl talar för att den aktuella älvsträckan bör bedömas i ett sammanhang.

Vattenlagutredningens betänkande remissbehandlas f. n. Vi kan inom relativt snar framtid förvänta oss en ny vattenlag. I avvaktan därpå bör största möjliga restriktivitet tillämpas. Lämpligen bör objekt som tillförts den högsta bevarandeklassen undantas från fortsatt vattenkraftsutbyggnad.

Projektet Strängsforsen, som tillhör högsta bevarandeklassen, motsvarar enligt 1973 års elförbrukning endast 12 dagars tillväxt. Därför är inte Strängsforsen något alternativ till andra energiformer.

Jag hemställer

att riksdagen beslutar att i Klarälven även sträckan mellan
Kärrbäckstrand och Höljes undantas från vattenkraftsutbyggnad.

Stockholm den 25 november 1977

MAGNUS PERSSON (s)